

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23.03.2011, sen. zn. 29 NSČR 12/2011, ECLI:CZ:NS:2011:29.NSCR.12.2011.1

Číslo: 110/2011

Právní věta: I. Opravný prostředek (odvolání, dovolání, žaloba pro zmatečnost) směřující proti rozhodnutí insolvenčního soudu o prohlášení konkursu na majetek dlužníka může uspět jen tehdy, jsou-li jeho prostřednictvím zpochybněny předpoklady pro vydání rozhodnutí o prohlášení konkursu, k nimž patří předchozí vydání rozhodnutí o úpadku dlužníka a závěr, že dlužníkův úpadek nelze řešit některým ze sanačních způsobů (reorganizací či oddlužením), případně závěr, že namísto přijetí rozhodnutí o způsobu řešení dlužníkova úpadku (ve smyslu § 4 odst. 2 insolvenčního zákona) mělo být vydáno rozhodnutí o tom, že dlužník není v úpadku (§ 158 insolvenčního zákona). II. Skutečnost, že rozhodnutí o prohlášení konkursu na majetek dlužníka může být (v podobě závislého výroku) zrušeno (a to i tehdy, nebylo-li vůbec napadeno opravným prostředkem) v důsledku úspěšně podaného opravného prostředku proti rozhodnutí o úpadku, nemá žádného vlivu na závěr, že argumenty, jimiž lze účinně brojit proti rozhodnutí o úpadku, jsou ve vztahu k rozhodnutí o prohlášení konkursu právně bezvýznamné.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 23.03.2011

Spisová značka: 29 NSCR 12/2011

Číslo rozhodnutí: 110

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Insolvence, Konkurs

Předpisy: § 148 odst. 1 IZ

§ 149 odst. 1 IZ

§ 158 IZ

§ 20 odst. 1 IZ

§ 218 písm. c) o. s. ř.

§ 243b odst. 5 o. s. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Usnesením ze dne 15. 7. 2010, ve znění opravného usnesení ze dne 4. 8. 2010, M ě s t s k ý s o u d v Praze (dále též jen „insolvenční soud“) prohlásil konkurs na majetek dlužníka.

K odvolání věřitele č. 12 J. K. a dlužníka V r c h n í s o u d v Praze usnesením ze dne 5. 10. 2010 potvrdil usnesení insolvenčního soudu.

Proti usnesení odvolacího soudu podal dovolání jednak věřitel č. 12, jednak dlužník.

Při podání dovolání nebyl věřitel č. 12 zastoupen advokátem, ani nedoložil, že má sám odpovídající právnické vzdělání (§ 241 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů).

O žádosti věřitele č. 12 o ustanovení advokáta pro dovolací řízení rozhodl insolvenční soud usnesením ze dne 11. 1. 2011 tak, že ji zamítl (bod I. výroku) a současně věřitele č. 12 vyzval k odstranění nedostatku povinného zastoupení ve lhůtě 7 dnů od právní moci usnesení (bod II. výroku) a poučil jej o následcích nečinnosti. K odvolání věřitele č. 12 Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 14. 2. 2011 potvrdil usnesení insolvenčního soudu z 11. 1. 2011 v bodě I. výroku (první výrok) a odmítl odvolání v rozsahu, v němž směřovalo proti bodu II. výroku (druhý výrok). Usnesení odvolacího soudu nabylo právní moci 14. 2. 2011 (kdy bylo doručeno zveřejněním v insolvenčním rejstříku) a věřiteli č. 12 bylo doručeno zvláště dne 28. 2. 2011.

V podání datovaném 9. 3. 2011, došlém Nejvyššímu soudu téhož dne, poukázal věřitel č. 12 na to, že lhůta k odstranění nedostatku povinného zastoupení mu nemůže uplynout dříve než 14. 4. 2011. Podle věřitele č. 12 je v zákoně výslovně uvedeno, „že nebyla-li v době podání dovolání splněna podmínka uvedená v § 241, běží lhůta k jejímu splnění až do uplynutí lhůty, která byla dovolateli určena; požádal-li však dovolatel před jejím uplynutím o ustanovení zástupce - což je právě tento případ, běží lhůta podle věty první (v tomto případě dvouměsíční) znovu až od právní moci usnesení, kterým bylo o této žádosti rozhodnuto“.

Z uvedeného dle věřitele č. 12 plyne, že nabylo-li usnesení, kterým bylo rozhodnuto o žádosti o ustanovení advokáta - lhostejno, zda jde o rozhodnutí vyhovující či nikoliv - právní moci dnem 14. 2. 2011, pak lhůta k odstranění dosud nesplněné „dovolací podmínky“ nemůže nikdy uplynout dříve než 14. 4. 2011, neboť tzv. zákonnou lhůtu není žádný soud oprávněn jakkoli měnit.

Jak je patrné z ustanovení § 241b o. s. ř., věřitel č. 12 v podání z 9. 3. 2011 nepřesně parafrázuje odstavec 3 tohoto ustanovení. Přitom ovšem přehlédl, že procesní zákonná lhůta určená v § 241b odst. 3 o. s. ř., věta první, na kterou následně odkazuje (co do nového běhu lhůty) věta druhá, v části věty za středníkem, je lhůtou k doplnění dovolání o určení rozsahu, v jakém se rozhodnutí dovoláním napadá, případně lhůtou k doplnění (chybějících) dovolacích důvodů, a nikoliv lhůtou k odstranění nedostatku povinného zastoupení dovolatele v dovolacím řízení.

Lhůta určená dovolateli soudem k odstranění nedostatku povinného zastoupení v dovolacím řízení je procesní soudcovskou lhůtou. Přitom není vyloučeno, aby procesní soudcovská lhůta k odstranění nedostatku povinného zastoupení dovolatele v dovolacím řízení uplynula dříve, než procesní zákonná lhůta určená v § 241b odst. 3, věta první, o. s. ř., např. tehdy, určí-li soud její počátek od právní moci rozhodnutí, jímž zamítne dovolatelovu žádost o ustanovení zástupce pro dovolací řízení.

N e j v y š š í s o u d řízení o dovolání věřitele zastavil a dovolání dlužníka odmítl.

Z odůvodnění:

V této věci uplynula věřiteli č. 12 procesní soudcovská lhůta k odstranění nedostatku povinného zastoupení v dovolacím řízení v pondělí 21. 2. 2011. Věřitel č. 12 pak nedostatek povinného zastoupení do dnešního dne neodstranil. Nejvyšší soud proto podle ustanovení § 241b odst. 2 a § 104 odst. 2 o. s. ř. řízení o jeho dovolání zastavil.

Dovolání dlužníka proti usnesení odvolacího soudu Nejvyšší soud odmítl podle § 243b odst. 5 a § 218 písm. c) o. s. ř. jako nepřipustné.

Ustanovení občanského soudního řádu o přípustnosti dovolání jsou pro rozhodnutí vydaná v insolvenčním řízení přiměřeně aplikovatelná dle § 7 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona).

Proti usnesení, jímž odvolací soud v této věci potvrdil usnesení insolvenčního soudu o prohlášení konkursu na majetek dlužníka, může být dovolání přípustné jen podle ustanovení § 238a odst. 1 písm. a) a odst. 2 o. s. ř., ve spojení s § 237 odst. 1 písm. c) a odst. 3 o. s. ř. (srov. i usnesení ze dne 4. 9. 2008, sen. zn. [29 NSČR 4/2008](#), uveřejněné pod číslem 25/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek), když jde o usnesení odvolacího soudu, jímž bylo potvrzeno usnesení soudu prvního stupně, kterým bylo rozhodnuto v insolvenčním řízení „ve věci samé“ (k výkladu tohoto pojmu srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2011, sen. zn. [29 NSČR 30/2010](#), jež je veřejnosti k dispozici na webových stránkách Nejvyššího soudu).

Dlužník se tedy mylí, dovozuje-li v podaném dovolání, že je podle § 238a odst. 1 písm. a) o. s. ř. přípustné bez dalšího.

Dlužník pak dovolacímu soudu ve vztahu k napadenému usnesení nepředkládá k zodpovězení žádnou otázku zásadního právního významu.

Dovolání dlužníka je v podobě sepsané advokátem pro dovolací řízení rozhodné (§ 241 odst. 4 o. s. ř.), pojato jako podání, jímž se napadá jednak výše označené usnesení odvolacího soudu z 23. 9. 2010, jednak předchozí usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 2. 9. 2010, jímž odvolací soud potvrdil usnesení insolvenčního soudu ze dne 8. 6. 2010, ve znění opravného usnesení ze dne 19. 7. 2010 v bodech I. (o zjištění dlužníkovy úpadku) a II. (o ustanovení insolvenčního správce) výroku.

Dovolací argumentace se pak soustředí k výtkám proti procesnímu postupu soudů nižších stupňů při vydání rozhodnutí o úpadku dlužníka, k závěrům soudů nižších stupňů o osvědčení dlužníkovy úpadku ve formě platební neschopnosti a k aktivní věcné legitimaci insolvenční navrhovatelky k podání insolvenčního návrhu. To je ostatně dlužníkem výslovně potvrzeno ve druhém odstavci na str. 9 dovolání, konstatováním, „že veškeré dovolací důvody uplatněné vůči tomuto rozhodnutí (rozuměj proti usnesení odvolacího soudu z 5. 10. 2010) mají původ v dovolání proti usnesení odvolacího soudu. Jedinou další výtkou adresovanou dovolacímu soudu dlužníkem v souvislosti s usnesením z 5. 10. 2010 je polemika dlužníka se závěrem odvolacího soudu, že JUDr. K. byl ustanoven do funkce s účinností k 8. 6. 2010.

Nejvyšší soud již v důvodech svého usnesení ze dne 2. 12. 2010, sen. zn. [29 NSČR 10/2009](#), jež je veřejnosti k dispozici na webových stránkách Nejvyššího soudu a které bylo na jednání občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu konaném 9. 3. 2011 schváleno k uveřejnění ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, zmínil, že výrok o prohlášení konkursu na majetek dlužníka je výrokiem závislým na rozhodnutí o dlužníkově úpadku.

K tomu lze doplnit, že tato závislost se projevuje (jen) tím, že bez předchozího vydání rozhodnutí o úpadku dlužníka nemůže být vydáno ani rozhodnutí o prohlášení konkursu na majetek dlužníka a že zrušení rozhodnutí o úpadku dlužníka vede automaticky též ke zrušení souběžně (§ 148 odst. 1 insolvenčního zákona) nebo (jako v tomto případě) následně (§ 149 odst. 1 insolvenčního zákona) vydaného rozhodnutí o prohlášení konkursu na majetek dlužníka. Opravný prostředek (odvolání, dovolání, žaloba pro zmatečnost) proti rozhodnutí o prohlášení konkursu však nemůže uspět, spočívá-li na argumentech, jejichž prostřednictvím jsou zpochybněny (jen) předpoklady pro vydání rozhodnutí o úpadku. To je zjevné tam, kde rozhodnutí o úpadku nebylo příslušným opravným prostředkem vůbec zpochybněno, nebo tam, kde dlužník opravné prostředky proti rozhodnutí o úpadku již neúspěšně vyčerpával. Uvedené však platí i tehdy, jsou-li obě rozhodnutí příslušnými opravnými prostředky napadána souběžně.

Jinak řečeno, opravný prostředek (odvolání, dovolání, žaloba pro zmatečnost) směřující přímo proti rozhodnutí insolvenčního soudu o prohlášení konkursu na majetek dlužníka může uspět jen tehdy, jsou-li jeho prostřednictvím zpochybněny předpoklady pro vydání rozhodnutí o prohlášení konkursu, k nimž patří předchozí vydání rozhodnutí o úpadku dlužníka a závěr, že dlužníkův úpadek nelze řešit některým ze sanačních způsobů (reorganizací či oddlužením), případně závěr, že namísto přijetí rozhodnutí o způsobu řešení dlužníkova úpadku (ve smyslu § 4 odst. 2 insolvenčního zákona) mělo být vydáno rozhodnutí o tom, že dlužník není v úpadku (§ 158 insolvenčního zákona).

Skutečnost, že rozhodnutí o prohlášení konkursu na majetek dlužníka může být (v podobě závislého výroku) zrušeno (a to i tehdy, nebylo-li vůbec napadeno opravným prostředkem) v důsledku úspěšně podaného opravného prostředku proti rozhodnutí o úpadku, přitom nemá žádného vlivu na závěr, že argumenty, jimiž lze účinně brojit proti rozhodnutí o úpadku, jsou ve vztahu k rozhodnutí o prohlášení konkursu právně bezvýznamné.

Takto pojatý vztah rozhodnutí o úpadku k rozhodnutí o prohlášení konkursu se podává nejen z posledně označeného rozhodnutí Nejvyššího soudu, nýbrž (především) z výše již zmíněného usnesení Nejvyššího soudu sen. zn. [29 NSČR 30/2010](#), na něž Nejvyšší soud v podrobnostech odkazuje a ve kterém výslovně uzavřel, že pro posouzení správnosti usnesení o prohlášení konkursu na majetek dlužníka je právně bezvýznamná obrana dlužníka založená na tvrzení, že insolvenční návrhovač nedoložil při rozhodování o insolvenčním návrhu svou splatnou pohledávku vůči dlužníku, jakož i z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2011, sen. zn. 29 NSČR 1/2009 (dostupného rovněž na webových stránkách Nejvyššího soudu).

Žádná z dlužníkových námitek směřujících v podaném dovolání proti usnesení, jímž odvolací soud potvrdil usnesení insolvenčního soudu o prohlášení konkursu na dlužníkův majetek, nezpochybňuje předpoklady pro vydání usnesení o prohlášení konkursu. Otázky předkládané dovolacímu soudu jejich prostřednictvím jsou ve vztahu k napadenému rozhodnutí právně bezvýznamné a důvod připustit dovolání k jejich zodpovězení dán není.

To platí bez zřetele k tomu, že napadené usnesení může být v budoucnu případně odklizen (v intencích § 242 odst. 2 písm. b/ o. s. ř.) na základě opravného prostředku (dovolání), který dlužník podal i proti usnesení ze dne 2. 9. 2010, jímž odvolací soud potvrdil usnesení insolvenčního soudu ze dne 8. 6. 2010, ve znění opravného usnesení ze dne 19. 7. 2010, ve výroku o zjištění dlužníkova úpadku.

Pro úplnost Nejvyšší soud dodává, že zastoupení dlužníka advokátem v dovolacím řízení měl za řádně doložené procesní plnou mocí ze dne 8. 2. 2011 a nikoliv (až) na základě usnesení ze dne 24. 2. 2011, jímž insolvenční soud ustanovil dlužníku jako zástupce pro dovolací řízení téhož advokáta. Usnesení není odůvodněno, nicméně z vysvětlení, jež k němu insolvenční soud (ohledně mínění, že procesní plná moc nebyla řádně udělena) podává téhož dne plyne, že insolvenční soud při zkoumání procesní plné moci opomenul úpravu obsaženou v § 21 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a výklad, jenž k tomuto ustanovení podal Nejvyšší soud v usnesení ze dne 10. 3. 2005, sp. zn. [29 Odo 963/2003](#), uveřejněném pod číslem 29/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek. Přitom podle § 20 odst. 1 insolvenčního zákona ustanovení části první hlavy třetí občanského soudního řádu, která se týká jednání za právnickou osobu, stát a územní samosprávné celky a zastoupení účastníků řízení, platí obdobně pro insolvenční řízení a incidenční spory.